

KOMPYUTER GRAFIKASI VA DIZAYN FANINI O'QITISHDA SWOT-TAHLIL USULINI QO'LLASH

Raximov Sh.I
O'zJOKU o'qituvchisi

SWOT tahlil usuli - XX asrning oxiri - XXI asr boshlari ilm-fanda keng foydalanila boshlandi. Uning tashqi ko'rinishi ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni o'rganishda o'zgacha yondashuv bilan bog'liq. Uning rivojlanishining hozirgi bosqichida SWOT-tahlil usul sifatida juda yaxshi ishlab chiqilgan va ko'plab tadqiqotchilarning asarlarida taqdim etilgan. Ushbu texnologiya munozarali masalalarni hal etishda, baxs –munozaralar o'tkazishda yoki o'quv seminari yakunida, yoki o'quv rejasi asosida biron bir bo'lim o'rganib bo'lingach qo'llanilishi mumkin. Bu texnologiya tinglovchilarni o'z fikrlarini himoya qilishga, erkin fikrlash va o'z fikrini boshqalarga o'tkazishga, ochiq xolda baxslashishga, o'quv jarayonida egallagan bilimlarini tahlil etishga, qay darajada egallaganliklarini baholashga hamda tinglovchilarni baxslashish madaniyatiga o'rgatadi.

SWOT tahlili mavjud ijtimoiy-iqtisodiy tendentsiyalarni o'rganishga va tuzishga qaratilgan, o'rganilayotgan ob'ektning kuchli va zaif tomonlari, imkoniyat va cheklovlari haqida ma'lumot to'plash, tahlil qilish va baholashga asoslangan bilimlarni norasmiy tizimlashtirishga qaratilgan bir usuldir. SWOT tahlillari boshqaruv tadqiqot vositasi sifatida, shuningdek, loyihalar va strategiyalarni asoslash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Bu tizimli iqtisodiy bilimlarni talab qiladi.

Kuchli va zaif tomonlar rahbariyat yoki kompaniyaning yuqori rahbariyatining fikriga emas, balki iste'molchining fikr-mulohazasiga asoslanadi. Kompaniya muvaffaqiyatli bo'ladimi yoki yo'qmi, bu iste'molchilarga bog'liqdir. Mijozlarning reaksiyalari haqida ma'lumot to'plang, sharhlarni o'qing, ijobiy va salbiy fikrlarni hisobga oling.

Amaldagi va kelgusi qonunchilik haqidagi ma'lumotlarni tahlil qiling, bozor tahlilini to'plang, yangi texnologiyalarga rioya qilish zarur.

Tashqi va ichki omillar birgalikda ishlaydi, birisiz ikkinchisi ishlamaydi. Muammoni har tomonlama tahlil qilganda, siz sodir bo'layotgan voqealar haqida eng ob'ektiv tasavvurga ega bo'lasiz va keyingi ishda unga tayanasis.

Ushbu qism ko'proq tahlil natijalari bilan ishlashga qaratilgan: ma'lumotni to'g'ri talqin qilish kompaniyaga biznes uchun to'g'ri qaror qabul qilishga yordam beradi.

SWOT tahlilining maqsadlari:

- kompaniyaning joriy va rejalashtirilgan kuchli va zaif tomonlarini aniqlash
- tashqi muhitning kompaniya faoliyatiga ta'sirini aniqlash
- kompaniya tashqi muhit bilan o'zaro ta'sir qilish, tahdidlarga qarshi turish uchun kuchli tomonlardan qanday foydalanishi mumkinligini bilib oling
- zaif tomonlar kompaniyaning rivojlanishiga va uning bozordagi mavqeiga qanday xalaqit berishini tushunish

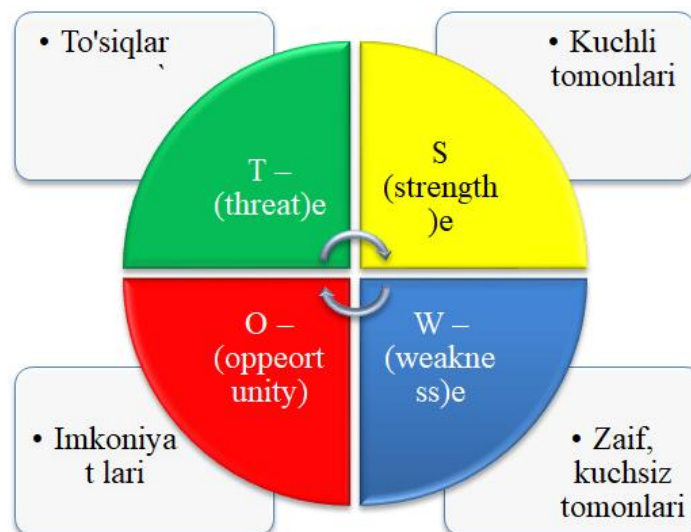
• kompaniya joriy va prognozli vaziyatni, kompaniyaning tashqi va ichki omillarini hisobga olgan holda qanday choralar ko'rishi kerak

Axborot va ma'lumotlar tuzilishini yaxshiroq tushunish uchun SWOT tahlil matritsasi qo'llaniladi: u ichki va tashqi omillarni ajratishga yordam beradi va tahlil paytida chalkashmaslikka yordam beradi.

SWOT-tahlil usuli quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oladi:

1) obyektlarning kuchli tomonlari va zaif tomonlarini (V) identifikatsiya qilish, obyektning imkoniyatlari (O) va tahdidlari (cheklashlar) (T);

2) rejimlarni kesishidan kelib chiqadigan faoliyatni amalga oshirish bo'yicha takliflar: kuchli tomonlar - imkoniyatlar (S-O); kuchli - tahdidlar (ST); zaif tomonlar - imkoniyatlar (W-O); zaifliklar - tahdidlar (W-T).

1-rasm. SWOT-tahlil usuli grafik ko'rinishi

Kompyuter grafikasi va dizayn fanining seminar mashg'ulotlarini o'tkazishda swot-tahlil usulini qo'llash darsning an'anaviy olib borilishidan farqli ravishda o'rganilayotgan tushunchalarni chuqurroq anglashga yordam beradi. O'tkazilgan mashg'ulotlar davomida o'rganilgan mavzularni tahlil qilish uchun guruxlarga bo'lingan holda SWOT-tahlilni amalga oshirish samaraliroq ekanligi aniqlandi. Guruxlar to'rt nafardan talabalardan iborat bo'lgan holda, berilgan vazifalar bo'yicha o'z tahlillarini amalga oshirishadi va yakuniy xulosaga kelishadi. Gurux bo'lib ishlagan holda talabalar o'zaro fikr almashgan holda bilimlarini takomillashtirishga ham erishiladi.

O'z navbatida bu usulning kamchiliklari ham borligini ta'kidlab o'tish lozim. Mashg'ulotlar paytida ushbu usulning natijalari subyektiv ekanligi aniqlandi. Bundan ma'lum bo'ladiki, tahlil natijasida erishilgan natijalar va xulosalar har doim ham aniq va to'g'ri fikrlarni yuzaga chiqarmaydi. Fikrlar qatnashuvchilarning bilim malakasi va dunyoqarashlari orqali yuzaga chiqadigan natijalar hisoblanadi.

Namuna: Kompyuter grafikasida maxsus effektlarni qo'llashning SWOT tahlilini ushbu jadvalga tushiring.

S	Kompyuter grafikasida maxsus effektlarni qo'llashning afzallik tomonlari	Doimiy tomoshabinlarni o'ziga jalb qiladi, zamonaviy texnologik talablarga mos tushadi, ma'lum bir maydon yoki hudud talab etilmaydi...
W	Kompyuter grafikasida maxsus effektlarni qo'llashning kamchilik tomonlari	Vaqtdan yutqaziladi, harajatlarni ko'paytiradi, qo'shimcha resurslar talab etiladi...
O	Kompyuter grafikasida maxsus effektlarni foydalanishning imkoniyatlari	Ishlab chiqarishda samarali, real holatda amalga oshirib bo'lmaydigan tasvirlarni vizuallashtirish mumkin...
T	To'siqlar (tashqi)	Malakali kadrlarning yetishmasligi, moddiytehnika bazaning yetishmasligi...

2-rasm. SWOT-tahlil usuli ko'rinishi